

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV EIDSVOLL KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Eidsvoll?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Eidsvolls økonomi fant. Og Eidsvoll har en alvorlig tvist: en kommune i vekst som tærer ned sparekassa mot bunnen, samtidig som flertallet vil kutte en skatt kommunen faktisk har.

–83 mill.

så mye gikk kommunen i minus i 2024. For å dekke det måtte den ta av sparepengene — rundt en fjerdedel av hele sparekontoen på ett år

~100 mill.

mangler kommunen for å få budsjettet i balanse. Kommunedirektøren har advart om at sparekontoen kan være tom innen to år

10,9 %

så stor er sparekontoen nå, målt mot årsinntekten. Men dette er oppsparte penger som brukes opp — det finnes ingen «arvefond» i reserve

Tenk på kommunen som en husholdning: Eidsvoll «tjener» greit — skatt og overføringer fra staten. Men de siste årene har familien brukt mer enn den tjener, og må **ta av sparekontoen** for å få endene til å møtes. Sparepengene er vanlige oppsparte kroner fra gode år — ikke en arv eller fond som fyller seg selv opp. Hver krone som brukes, er borte. Samtidig har familien et stort boliglån. Den må derfor stramme kraftig inn på hverdagsutgiftene — og diskuterer samtidig om den skal droppe en av inntektene sine. Det er omtrent det som skjer i Eidsvoll nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, kommunens egne rapporter, budsjetter og kommunerevisjonens rapporter). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Eidsvoll bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: sosialhjelp

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Eidsvolls faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	97 mill. mindre	Drives svært stramt — og strammere enn før. Mer enn doblet på ett år
Barnehage	35 mill. mindre	Langt under forventet
Grunnskole	25 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene er solide (39,7 i grunnskolepoeng)
Administrasjon («byråkratiet»)	23 mill. mindre	Langt under forventet — tynt bemannet, ikke oppblåst
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	8 mill. mindre	Under forventet
Barnevern	0,6 mill. mindre	Omtrent på forventet (lå litt over året før)
Sosialhjelp m.m.	17 mill. mer	Eidsvolls eneste «dyre unntak» — og det vokser. Les neste side

Det viktige: Eidsvoll driver de store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier — eldreomsorgen alene koster nesten 100 millioner mindre enn forventet, og avstanden er blitt mye større på bare ett år. Det betyr ikke at alt er bra: når man driver så stramt, øker risikoen for at kvaliteten lider. Spørsmålet er ikke om kommunen «sløser» — det gjør den ikke — men hvor lenge den kan stramme inn før noe ryker, og hvorfor akkurat sosialhjelpen skiller seg ut i motsatt retning.

Regnestykket viser altså at Eidsvoll er en **stram kommune med ett dyrt unntak: sosialhjelp**. Forbruket der ligger 17 millioner over det forventede, og avstanden øker fra år til år. Hvorfor en hardt presset kommune likevel bruker mer enn forventet nettopp her, handler ikke om at den er raus. Det forklarer vi på neste side.

To historier: en villet omlegging i eldreomsorgen, og et press på sosialhjelpen

Eldreomsorgen: hjemme heller enn sykehjem

At eldreomsorgen koster nesten 100 millioner mindre enn forventet, er **ikke tilfeldig**. Eidsvoll har bevisst lagt om: færre på sykehjem, mer hjelp hjemme — det fagfolk kaller «omsorgstrappa». Tanken er at mange klarer seg bedre og billigere hjemme med god hjelp. I budsjettet for 2026 går kommunen lenger og foreslår å **fjerne 25 sykehjemsplasser**. En kommunerevisjon i 2021 advarte samtidig om at noe kvalitet sto i fare — ansatte var ikke trygge på at måltider, sosial kontakt og oppfølging av demente ble godt nok ivaretatt. Når man kutter videre, er det denne grensen man må passe på å ikke krysse.

Hvorfor koster sosialhjelpen mer enn forventet?

Eidsvoll er en kommune i vekst, nær Gardermoen, med mye pendling. Likevel forventer statens regnestykke at kommunen skal bruke *lite* på sosialhjelp. Den bruker mer — og gapet vokser. Det handler ikke om at Eidsvoll deler ut penger lett:

- **NAV sprakk i 2024.** Kommunen måtte legge 18 millioner ekstra inn i NAV gjennom året fordi utgiftene ble større enn budsjettet. Det er den direkte forklaringen på at sosialhjelpen ligger over forventet.
- **Vekst og flyktninger.** En kommune i rask vekst, med bosetting av flyktninger, får flere som trenger hjelp den første tiden. Det slår direkte inn på sosialhjelpsutgiftene.
- **Kommunen vil styre det ned.** Eidsvoll bestilte en egen ekstern gjennomgang av NAV og flyktningtjenesten i 2025 — et tegn på at den selv ser dette som en utgift den må få kontroll på, ikke en villet satsing.

Kort sagt: Det er ikke lokal raushet som gjør sosialhjelpen dyr i Eidsvoll. Det er et reelt og underliggende press i en kommune som vokser raskt — i stor grad forhold kommunen i liten grad bestemmer over selv. Behovet er ekte, og det forsvinner ikke ved å kutte. Sosialhjelpen er altså ikke et tegn på sløsing, men et speil av at en vekstkommune også har innbyggere som trenger hjelp.

Sparekassa tæres ned mot bunnen

10,9 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — og den krymper, fordi kommunen tærer på den hvert år

2,6 %

årets «overskudd» i 2025. Det høres positivt ut, men er lavere enn kommunens eget krav for å være bærekraftig

98 %

kommunens lån tilsvarer nesten en hel årsinntekt — en høy gjeld som gjør det enda strammere

Her er den ærlige historien. Eidsvoll er *ikke* en rik kommune med en stor reserve i bakhånd. Sparekontoen er vanlige oppsparte kroner — og de brukes opp.

Sparepenger uten påfyll

Noen kommuner har et eget «arvefond» — for eksempel penger fra salg av et kraftselskap — som ligger og gir avkastning. Eidsvoll har **ingen slik joker**. Sparekontoen på 10,9 prosent er rett og slett det som er igjen etter flere år med underskudd. I 2024 gikk kommunen 83 millioner i minus og måtte bruke rundt 100 millioner av sparepengene — om lag en fjerdedel av hele kontoen på ett år. Kommunedirektøren har advart om at kontoen kan være tom innen to år hvis ikke kursen legges om. Hver krone som brukes, er borte for godt.

Høy gjeld og harde kutt

Samtidig har Eidsvoll et stort lån — gjelden tilsvarer nesten en hel årsinntekt. Lånet og en stram økonomi gjør at kommunen nå må kutte hardt. I 2026 foreslås blant annet 25 færre sykehjemsplasser, kortere åpningstider og en gjennomgang av skole- og barnehagestrukturen. Resultatet for 2025 ble et lite «overskudd» på 2,6 prosent — en bedring fra bunnåret 2024, men fortsatt under det kommunen selv mener trengs for å være trygt bærekraftig.

Det betente valget: Eidsvoll **har** eiendomsskatt — i motsetning til mange rike kommuner. Den var 2 promille i 2025 og settes ned til 1,8 promille i 2026. Men et borgerlig flertall vil trappe den *videre* ned og helst fjerne den helt — **samtidig som kommunen mangler rundt 100 millioner** for å få budsjettet i balanse. Å ha eller ikke ha eiendomsskatt er et legitimt politisk valg. Men å fjerne en inntekt midt i en pengekrise er et reelt valg med en pris: noe annet må da kuttes i stedet. Det bør tas med åpne øyne.

Det ærlige bildet er altså verken «Eidsvoll er blakk» eller «alt går bra». Det er en vekstkommune som bruker mer enn den tjener, tærer på en sparekonto uten påfyll, har høy gjeld — og samtidig diskuterer å gi fra seg en av inntektene sine.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Eidsvoll et lite overskudd (**pluss** 2,6 %) — en bedring fra året før, men fortsatt under det nivået kommunen selv mener trengs (1,75 %) for å være trygt bærekraftig.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Eidsvoll: 10,9 % — men den krymper, fordi kommunen tar av den hvert år for å dekke underskudd. Det finnes ikke noe «arvefond» i tillegg.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Eidsvoll rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Eidsvoll driver nesten alt under forventet behov, men sosialhjelpen over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Eidsvolls gjeld tilsvarer rundt 98 % av en hel årsinntekt — en høy gjeld som er en viktig grunn til at kommunen må stramme inn.

Omsorgstrapp / dreining

At kommunen bevisst flytter eldreomsorg fra sykehjem til hjelp i hjemmet. Tanken er at mange klarer seg bedre og billigere hjemme. Eidsvoll har gjort dette over flere år — det forklarer hvorfor eldreomsorgen koster mindre enn forventet.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Eidsvoll *har* den (2 promille i 2025, 1,8 promille i 2026), men et flertall vil trappe den ned og helst fjerne den — midt i en pengekrise.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Eidsvolls egne årsrapporter og budsjetter, og kommunerevisjonens rapporter (Romerike Revisjon). Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil. Noen kilder (lokalaviser) ligger bak betalingsmur, og kommunerevisjonene er fra 2020–2021 — det er vi ærlige på i den tekniske rapporten.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift, men også stram drift med risiko. Og når sosialhjelp koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at det finnes reelle behov bak tallene. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.